

Sygn. akt: I C 937/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Bogdan W. Buczyło
Protokolant:	stażysta Agnieszka Sęk

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2015 r. w Kielcach

sprawy z powództwa **A. M. (1)**

przeciwko (...) SA w S.

o zapłatę kwoty 100.000 złotych

I. zasądza od (...) SA w S. na rzecz A. M. (1) kwotę 100.000 zł (sto tysięcy) z ustawowymi odsetkami od dnia 5 sierpnia 2013 r. do daty rzeczywistej zapłaty oraz kwotę 4.867 zł (tysiące osiemset sześćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

II. pobiera od (...) SA w S. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 3.750 zł (trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych) tytułem reszty kosztów opłaty sądowej, niepobranej, a nie obciążającej przeciwnika procesowego.

SSO Bogdan W. Buczyło.

Sygn. akt I C 937/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 kwietnia 2014 r. powód A. M. (1) domagał się zasądzenia od (...) S.A. w S. na swoją rzecz kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 stycznia 2013r. do dnia zapłaty.

Na uzasadnienie swego stanowiska strona powodowa wskazała, iż została oskarżona o spowodowanie wypadku skutkiem którego była śmierć S. M. (1). Sąd Rejonowy uznał go za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i na podstawie art. 46§2kk zasądził od powoda nawiązkę na rzecz żony zmarłego w kwocie 50.000 zł oraz na rzecz dzieci kwotę 50.000 zł. Powód całą kwotę nawiazki wynoszącą 100.000 zł zapłacił. Jako że w dacie wypadku powód był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym towarzystwie, zwrócił się on do ubezpieczyciela o zwrot wypłaconej nawiazki. Pozwany ubezpieczyciel odmówił zwrotu zapłaconej nawiazki (pозew k.1-3).

W odpowiedzi na pozew z dnia 19 września 2014r. strona pozwana domagała się oddalenia powództwa wskazując, iż o ile obowiązek naprawienia szkody oraz zadośćuczynienie stanowią środki występujące zarówno w prawie cywilnym jak i karnym, o tyle nawiazka stanowi wyłącznie środek karny, w związku z czym sprawca wypadku komunikacyjnego nie może domagać się od ubezpieczyciela – na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy

pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów – zwrotu nawiązki zapłaconej pokrzywdzonemu (odpowiedź na pozew k.62-63).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 6 kwietnia 2012 r. w M. A. M. (1) kierując samochodem osobowym w czasie zbliżania się do skrzyżowania dróg nie zachował należytej ostrożności polegającej na nieupewnieniu się czy może bezpiecznie wyjechać z drogi podporządkowanej na skrzyżowanie oraz zignorował nakaz bezwzględnego zatrzymania się przed skrzyżowaniem, czym wymusił pierwszeństwo przejazdu i doprowadził do zderzenia z prawidłowo jadącym samochodem kierowanym przez S. M. (2), w wyniku czego kierowca wymienionego pojazdu na skutek poniesionych obrażeń poniósł śmierć, zaś pasażerka D. M. doznała obrażeń, które spowodowały chorobę realnie zagrażającą życiu.

Wyrokiem z dnia 26 października 2012r. Sąd Rejonowy w Jędrzejowie uznał A. M. (1) za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 5 lat. Ponadto oskarżonemu wymierzono karę grzywny jak również orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Dodatkowo na podstawie art. 46§2kk zasądzono od oskarżonego dwie nawiązki tj. na rzecz pokrzywdzonej D. M. kwotę 50.000 zł oraz na rzecz M. M. i A. M. (2) kwotę 50.000 zł (okoliczności bezsporne).

Pojazd marki V. (...) kierowany przez A. M. (1) był objęty ubezpieczeniem OC pozwanego towarzystwa (okoliczność bezsporna).

Po uprawomocnieniu się orzeczenia Sądu Rejonowego w sprawie karnej powód zwrócił się do (...) S.A. o dokonanie stosownych wypłat na rzecz członków rodziny S. M. (2) w związku z zasądzeniem w prawomocnym wyroku, na podstawie art. 46§2kk nawiązek.

W odpowiedzi na pismo powoda ubezpieczyciel wskazał, iż po jego stronie nie istnieje obowiązek wypłaty poszkodowanemu zasądzonej kwoty lub odpowiednio refundacji świadczenia zrealizowanego przez sprawcę szkody na rzecz osoby poszkodowanej.

dowód: korespondencja z ubezpieczycielem k. 12-22;

W dniu 19 lutego 2013r. powód A. M. (1) tytułem nawiązki orzeczonej w sprawie II K 703/12 dokonał wpłaty kwoty 20.000 zł na rzecz D. M.. W tej samej dacie dokonał wpłaty kwot po 20.000 zł, również tytułem nawiązki, na rzecz M. M. i A. M. (2) (dwie transakcje wykonane na konto, którego posiadaczem był A. M. (2)). W dniu 8 maja 2013r. powód przelał na rzecz synów nieżyjącego S. M. (2) kwoty po 5.000 zł, zaś w dniu 26 czerwca 2013r. kwotę 30.000 zł na rzecz D. M..

dowód: potwierdzenia wykonania przelewu – k.6, 6v, 7, 7v, 8, 8v;

Powód w lipcu 2013r. poinformował ubezpieczyciela o dokonaniu wpłaty na rzecz D. M., A. M. (2) i M. M. łącznie kwoty 100.000 zł tytułem nawiązki przyznanej wyrokiem Sądu Rejonowego w Jędrzejowie w sprawie II K 703/12 jednocześnie domagając się zwrotu tejże kwoty.

(...) Towarzystwo (...) odmówiło zwrotu wypłaconej rodzinie zmarłego S. M. (2) przez A. M. (1) kwoty.

dowód: korespondencja z ubezpieczycielem k. 9-11,

W ocenie Sądu, w pełni zasługują na wiarę dowody z wyżej wymienionych dokumentów, gdyż brak jest jakichkolwiek podstaw do kwestionowania ich wartości dowodowej, a strony nie zgłaszały zastrzeżeń do ich treści.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest to, iż wyrokiem z dnia 26 października 2012r. Sąd Rejonowy w Jędrzejowie uznał A. M. (1) za winnego popełniania zarzucanego mu czynu i na podstawie art. 46§2kk zasądził od oskarżonego dwie nawiązki tj. na rzecz pokrzywdzonej D. M. kwotę 50.000 zł oraz na rzecz M. M. i A. M. (2) kwotę 50.000 zł. Nie sposób kwestionować również faktu, iż nawiązki te zostały przez powoda w całości zapłacone a zatem w niniejszej sprawie pozostało ustalić, jaki charakter ma środek karny w postaci nawiązki i czy A. M. (1) może kierować do ubezpieczyciela roszczenie zwrotne dotyczące uiszczonych przez niego, tytułem nawiązki, kwot na rzecz członków rodziny zmarłego S. M. (2).

Zgodnie z treścią art. 46 § 1 kk w razie skazania sąd może orzec, a na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej orzeka, obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości albo w części lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; przepisów prawa cywilnego o przedawnieniu roszczenia oraz możliwości zasądzenia renty nie stosuje się. Z kolei § 2 tego artykułu stanowi, że „zamiast obowiązku określonego w § 1 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego”.

Jak wynika z powołanego przepisu nawiązka może być orzeczona **zamiast** obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Jest ona ściśle związana z obowiązkiem naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W uzasadnieniu rządowego projektu kodeksu karnego z 1997 r. wskazano, iż nawiązka ma być orzekana w sytuacjach wystąpienia trudności w zakresie udowodnienia wielkości szkody oraz gdy pokrzywdzony złożył wniosek o naprawienie szkody. Ponadto zasadnym jest zasądzenie nawiązki, w sytuacji gdy dokładne ustalenie rozmiaru szkody, a zwłaszcza krzywdy w przypadku ustalenia wysokości zadośćuczynienia, prowadziłyby do niepotrzebnego przedłużenia postępowania karnego.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 grudnia 2006r. o sygn.. akt III CZP 129/06 w sposób jednoznaczny wskazał, iż: „sprawca wypadku komunikacyjnego, od którego zasądono nawiązkę na podstawie art. 46 § 2 i art. 48 k.k., nie może domagać się od ubezpieczyciela - na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów - zwrotu nawiązki zapłaconej pokrzywdzonemu”, nie mniej jednak w świetle uchwały z dnia 13 lipca 2011r. III CZP 31/11 pogląd ten nie pozostaje aktualny. Sąd Najwyższy w uchwale tej wskazał, że: „Sprawca wypadku komunikacyjnego, wobec którego zastosowano środek karny polegający na obowiązku naprawienia szkody (art. 46 § 1 w związku z art. 39 pkt 5 k.k.), może domagać się od ubezpieczyciela - na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów - zwrotu świadczenia zapłaconego na rzecz pokrzywdzonego. W uzasadnieniu tegoż orzeczenia SN wskazał, iż niezaprzeczalnym jest, że obowiązek naprawienia szkody pełni funkcję penalną i funkcja ta niewątpliwie ma istotne znaczenie, nie mniej jednak nie oznacza to, iż funkcja penalna jest jedyną lub że wykazuje przewagę nad funkcją kompensacyjną. Wręcz przeciwnie Sąd Najwyższy wskazał, iż funkcja kompensacyjna środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody lub nawiązki ma przewagę nad jego penalnym i resocjalizacyjnym charakterem. Środki karne w postaci obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę albo nawiązka zmierzają do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem. Ich zasadniczym celem jest stworzenie pokrzywdzonemu możliwości rekompensaty szkody lub naprawienia krzywdy bez konieczności uruchamiania alternatywnego procesu adhezyjnego lub odrębnego powództwa cywilnego.

Zgodnie z treścią art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych posiadacz pojazdu mechanicznego jest obowiązany zawrzeć umowę obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem posiadanego przez niego pojazdu. Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony (art. 822§1kc). Z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia (art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i

Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych). Żaden z powołanych przepisów nie wyłącza odpowiedzialności ubezpieczyciela w sytuacji, gdy obowiązek naprawienia szkody orzeczony został jako środek karny.

Sąd miał na uwadze fakt, że cytowana uchwała z 13 lipca 2011 roku dotyczy obowiązku naprawienia szkody wynikającego z treści art. 46§1kk, nie mniej jednak w ocenie Sądu brak jest podstaw by przyjąć, iż stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w omawianym orzeczeniu nie odnosi się do nawiązki orzeczonej na podstawie art. 46§2 kk.

Zważyć należy, że wykładnia gramatyczna, systemowa i celowościowa tego przepisu nie powinny budzić wątpliwości, albowiem treść § 2 art. 46 k.k. „zamiast obowiązku określonego § 1 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego”, wskazuje na całkowitą wymiennosc stosowania przez sąd karny bądź precyzyjnie wyliczonego odszkodowania, jako obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody lub zadośćuczynienia(§ 1), czy też przybliżonego, „zryczałowanego” odszkodowania w postaci nawiązki.

Idea tak rozumianej treści przepisu art. 46 § 1 i 2 k.k. wyrażona została w uzasadnieniu postanowienia S. N. z 12 czerwca 2014 r V KK 19/14 (lex 1476975), stosownie do którego:

„sięganie po instytucję nawiązki przewidzianą w art. 46 § 2 k.k. ma w takiej sytuacji rację bytu tylko wtedy, gdy ustalanie wysokości szkody lub krzywdy wymuszałyby na Sądzie dodatkowe procedowanie w celu prawidłowego określenia wielkości każdego z rodzajów tych szkód. Przyjąć tu bowiem należy, że zawarte w § 2 art. 46 k.k. stwierdzenie, wedle którego nawiązkę orzeka się "zamiast obowiązku określonego w § 1", odnosi się do każdego z dwóch obowiązków wskazanych w przywoływanym przepisie”.

W innym orzeczeniu (wyrok Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2014 roku WA 29/13 lex 1433729) również nawiązkę z art. 46 § 2 k.k. traktuję się jako tożsamą z naprawieniem szkody „ jeżeli pokrzywdzony złożył wniosek o zasądzenie zadość uczynienia w trybie art. 46 k.k. , to wydając wyrok skazujący sąd był zobowiązany do uwzględnienia takiego wniosku, wybierając pomiędzy zasądzeniem zadośćuczynienia, czy nawiązki .

Reasumując Sąd Okręgowy uznał, iż nawiązka ma analogiczny, kompensacyjny charakter jak środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody i orzekana jest w jego miejsce w szczególności w sytuacji istnienia utrudnień dowodowych w ścisłym określeniu wysokości szkody.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd Okręgowy uznał, iż żądanie A. M. (1) jest w pełni uzasadnionym i zasądził od pozwanego (...) S.A. w S. na rzecz powoda kwotę 100.000 zł.

Z treści art. 481 § 1 k.c. wynika, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Przepis ten każe dłużnikowi płacić odsetki bez względu na przyczyny uchybienia terminowi płatności sumy głównej; jedynie sam fakt opóźnienia przesądza, że wierzycielowi należą się odsetki niejako automatycznie (por. A. Ohanowicz, Zobowiązania..., s. 205; T. Wiśniewski (w:) Komentarz..., s. 538; A. Rembieliński (w:) Kodeks..., s. 475).

Powód domagał się zasądzenia na jego rzecz odsetek ustawowych począwszy od dnia 9 stycznia 2013r. kiedy to skierował do strony pozwanej swoje pierwsze pismo. W ocenie Sądu brak jest podstaw do zasądzenia ich do wskazanej przez A. M. (1) daty, a to z uwagi na fakt, iż w tej dacie roszczenie o zwrot uiszczony nawiązki jeszcze nie istniało, albowiem powód dokonał, wynikających w wyroku karnego, wpłat na rzecz członków rodziny S. M. (2) w dniach 19 lutego 2013r. 8 maja 2013r., i 26 czerwca 2013r.

Jak wynika z akt sprawy (k.9) powód pismem z dnia 20 lipca 2013r. , które strona pozwana otrzymała najpóźniej w dniu 5 sierpnia 2013r. domagał się zwrotu kwoty 100.000 zł, a zatem od tej daty roszczenie strony powodowej stało się wymagalne. Tym samym Sąd zasądził odsetki ustawowe na rzecz powoda począwszy od dnia 5 sierpnia 2013r.

O kosztach procesu, na które po stronie powoda złożyła się ¼ opłaty sądowej od pozwu oraz koszty zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc zasądzając je na rzecz strony powodowej.

O kosztach sądowych, na które złożyła się opłata sądowa od pozwu w części nieuiszczonej przez stronę powodową, sąd rozstrzygnął na podstawie art. 100 kpc w zw. z art. 113 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych pobierając od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 3.750 zł.

SSO Bogdan W. Buczyło